
SVERIGE FÅR EU:S SÄMSTA SJUKFÖRSÄKRING!

Vare sig allmänheten eller Riksdagens ledamöter är medvetna om, att den lagändring om sjukpenning som ska beslutas av Riksdagen den 18 december, kommer att leda till att Sverige får EU:s sämsta sjukförsäkring.

Enligt det nya förslaget kommer den sjuke inte att få någon som helst ersättning om hon kan klara "...ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete...".

Låt oss se på ett vanligt fall - en kvinnlig relativt utbildad industriarbetare eller städerska i fyrtioårsåldern med nedslitna axlar, värkande rygg, ständig huvudvärk och sömnsvårigheter. Försäkringskassan bedömer att hon inte kan klara något tungt eller monotont arbete. Men

hon kan både stå, sitta och tala och hon bedöms därför klara ett lättare och "...normalt förekommande..." arbete som ex receptionist eller kontorist, varför hon i den nya lagens mening anses vara en arbetslös receptionist eller kontorist och därför diskvalificerad för förtidspension (sjukpension) på medicinska grunder.

Eventuellt erbjuds patienten en kontoristkurs på några veckor. Om hon inte orkar gå på kursen dras sjukpenningen omedelbart in. Det heter då, att patienten ej medverkar i rehabiliteringen. Även med genomgången kurs har en medelålders och lågutbildad kvinna liten möjlighet att få ett

nytt arbete. Är hon invandrare med dåliga kunskaper i svenska har hon ingen chans alls.

Med eller utan kurs omdefinieras den sjuke till "utbildad och arbetslös kontorist som står till arbetsmarknadens förfogande". Det blir då att vända sig till socialen för att tigga för sitt uppehälle.

Det rör sig här om en intressant innovation inom socialpolitiken: Staten sparar pengar genom att sjuka människor tvingas att underkasta sig meningslös utbildning och rehabilitering för att sedan förklaras friska och arbetslösa. Problemet är att den nya lagen om sjukförsäkring

inte alls tar hänsyn till arbetsmarknadens utseende. Om arbetena finns eller inte kommer att sakna betydelse. Framöver kommer vi att få ett sexsiffrigt antal arbetslösa och nyligen utbildade receptionister och kontorister, utsparkade ur sjukförsäkringen och i stället - sjuka och efter ett långt och tufft yrkesliv - bli förödmjukade och hänvisade till socialhjälp.

Förslaget till ändrade regler för sjukpenning tar inte heller hänsyn till inkomst. Ett exempel är den flitige elektrikern (vid sidan om sin anställning är han egen företagare) med 25-30000 per månad inklusive extraknäck.

Skador i rygg och axlar tvingar honom till sjukskrivning och han kan inte fortsätta i sitt yrke. Försäkringskassan gör bedömningen att hans skador inte hindrar honom att arbeta som spärrvakt med en inkomst som är hälften av den han har som elektriker. Om han säger nej till det

betydligt lägre betalda spärrvaktsjobbet - Försäkringskassan anser honom fullt frisk och arbetsför i detta arbete - blir han sannolikt socialfall.

Förslagen till förändringar av sjukpenningen innebär sålunda ytterligare en socialpolitisk innovation: sjukförsäkringen kommer framöver inte att skydd mot inkomstbortfall pga sjukdom, trots att avgiften för sjukförsäkringen tagits ut efter inkomstens storlek.

Försäkringskassor och rehabiliteringskliniker har sedan lång tid för vana att hänvisa patienter till sk lättare arbeten, som inte existerar på den befintliga arbetsmarknaden. Sjuka människor tvingas från hus och hem när de inte får något sk lätt arbete eller tvingas ta arbeten som

inkomstmässigt ligger långt under det arbete de hade tidigare. Våra intryck bekräftas av de kontakter vi har med socialsekreterare: att andelen kroppsligt och psykiskt sjuka

under det senaste året brant ökat bland understödstagarna. De kan pga sjukdom inte längre försörja sig och trodde sig vara skyddade av sjukförsäkringen. Men så var det inte. Kränkta och förnedrade tvingas de till fattigvården.

De föreslagna förändringarna i sjukförsäkringen är mer djupgående än de genomförda förändringarna vad gäller exempelvis karensdagar, ersättningsnivåer och arbetsgivarnas sjuklöneansvar. Inom dessa områden rör man inte grundläggande principer, förändringarna är begripliga och kan lätt återställas. Men vad gäller sjukförsäkringen rör det sig om avgörande principiella förändringar, nämligen att sjukdomsbegreppet förändras så att sjukdom bortdefinieras, allt för att tillgodose statsapparaten sparkrav.

De fackliga organisationerna har varit anmärkningsvärt tysta i denna fråga i den offentliga debatten. Genom sin tystnad uttrycker de att dessa organisationer bara är till för de friska. De sjuka får klara sig på egen hand. Att förslaget till ny sjukförsäkring kommer att slå oproportionerligt hårt på kvinnor - kvinnor är kraftigt överrepresenterade vad gäller exempelvis belastningsskador - kan inte vara okänt för kvinnoaktivister, nätverk etc. Men varför håller de tyst i denna viktiga socialpolitiska fråga. Slutsatsen är att den tidigare så offensiva kvinnorörelsen i själva verket inte intresserar sig för underklassens kvinnor - allra minst de som är sjuka.

Det är oacceptabelt att Riksdagen antar en lagändring som innebär att de som är sjuka slängs ut från sjukförsäkringen. Riksdagens beslutsunderlag är otillräckligt och inte heller har man genomfört en tillräckligt noggrann konsekvensanalys. Vi föreslår därför att propositionen bordlägges och att utskottet åter får utreda frågan om sjukpenning och förtidspension.

13 december 1996

Ove Jonsson Advokat
Bo Kuritzén Leg. Läkare